

GEMEENTE SCHERPENZEEL

Provincie Gelderland
t.a.v. Provinciale Staten
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Scherpenzeel, 28 juni 2021

Postbus 100
3925 ZJ
Scherpenzeel
(033) 277 23 24

Buitenplaats
Stationsweg 389a

www.scherpenzeel.nl

IBAN Rekeningnummer
NL62BNGH0285007548

Uw brief d.d. :
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : 13774/23147
Behandeld door : drs A.P.C.J. Stallaert
Bijlage(n) : -

Onderwerp : Herindelingsadvies Barneveld-Scherpenzeel zonder plus

Geachte leden van Provinciale Staten,

Op 6 juli a.s. besluit u over het voorstel van GS om een herindelingsadvies uit te brengen aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

We zullen u in deze brief niet vermoeien met een uitgebreide herhaling van datgene, wat in onze zienswijze is verwoord, en hebben ingebracht op de hoorzitting. Kort samengevat is de kern van onze inbreng tot op heden:

- Scherpenzeel verkiest nabijheid van bestuur, gecombineerd met taakdifferentiatie, boven schaalvergroting.
 - De discussie over de bestuurlijke toekomst van Scherpenzeel loopt al >15 jaar omdat, zeker nu Scherpenzeel heeft geïnvesteerd in een toekomstbestendige dienstverlening, iedere vorm van noodzaak of urgentie ontbreekt.
 - Er is geen sprake van (stagnatie in) evidente bestuurskrachtproblematiek.
 - Voor het Herindelingsontwerp is geen draagvlak in Scherpenzeel. 82% van de Scherpenzelers (en een raadsmeerderheid) kiest voor een zelfstandige toekomst.
 - Het proces van GS voldoet niet aan de zorgvuldigheidsvereisten uit het Beleidskader.
- In deze laatste brief, die wij aan uw reeds lijvige dossier toe willen voegen, wijzen wij u op de ontbrekende garanties voor zeggenschap, voorzieningen en dienstverlening.

De behoeften van Scherpenzeel

Waar onze behoefte aan garanties op het gebied van personeel voortkomen uit onze werkgeversverantwoordelijkheid, vloeit de behoefte aan zekerheid op de andere terreinen voort uit de wensen en behoeften, die we in het Toekomstvisietraject 2030 samen met onze inwoners, ondernemers en organisaties hebben gedefinieerd. Deze behoeften zijn bevestigd in het participatietraject dat GS in november 2020 hebben doorlopen. De Statenbrief PS2021-33 (uitkomsten Open Overleg) definieert de behoeften van de Scherpenzelers als volgt:

het behoud van voorzieningen (bibliotheek, zwembad, Breehoek, sportvoorzieningen), nabijheid én vakmanschap van de gemeentelijke dienstverlening, inspraak van burgers, identiteit van het dorp (groene karakter, vrijwilligers) en de gemeentelijke belastingen. In het algemeen blijken de inwoners bereid om te betalen voor het behoud van de voorzieningen.

Voor Scherpenzeel is dus de eigen beleidsruimte en regie op voorzieningen en dienstverlening essentieel. Op 21 april 2021 heeft de Scherpenzeelse raad ons College daarom per motie opgedragen ons in te spannen voor **een duidelijk perspectief met harde afspraken over zeggenschap, voorzieningen en dienstverlening**.

Kernenbeleid 2.0: de herindeling met de plus

Als antwoord op deze behoeften hebben GS behoud van autonomie in het vooruitzicht gesteld, het innovatieve Kernenbeleid 2.0, dat ook centraal staat in het Herindelingsontwerp van 26 januari 2021:

'Binnen dit model wordt de zeggenschap en autonomie van het dorp goed vormgegeven en wordt de toenemende afstand tussen inwoner en gemeentebestuur overbrugd'.

De Statenbrief 2021-71 voegt daaraan toe:

Wij beschouwen dit als een essentiële plus in het fusieproces, omdat hierdoor de belangen en verwachtingen van inwoners van Scherpenzeel en andere dorpen in de nieuwe gemeente optimaal worden bediend.

Vervolgens hebben GS dit Kernenbeleid 2.0 aan de inwoners van Scherpenzeel gepresenteerd. Citaat Kieskompas-onderzoek:

In het herindelingsontwerp staat dat...Scherpenzeel eigen verantwoordelijkheden en zeggenschap krijgt binnen de nieuwe gemeente. Het huidige dorpenbeleid van de gemeente Barneveld zal hiervoor worden doorontwikkeld (vernieuwd).

Formele zeggenschap: Commissiestelsel

Naar aanleiding van het Herindelingsontwerp is Barneveld aan de slag gegaan met een bestuursopdracht voor evaluatie van de bestaande inzet ten aanzien van de eigen dorpen. In Scherpenzeel heeft onze raad zich tijdens een Technische Briefing op 8 maart jl. laten voorlichten door mr. dr. Joost Westerweel, recent gepromoveerd op de bestuursrechtelijke aspecten van kernenbeleid aan de Universiteit Leiden [link](#).

Dhr. Westerweel stelt dat delegatie aan natuurlijke personen niet is toegestaan, en ziet (althans binnen het huidige wettelijk kader) het gemeentelijke commissiestelsel als enige formele mogelijkheid om dit vorm te geven (art. 82 t/m 86 Gemeentewet). Dit is bevestigd door Dr. Gert-Jan Leenknecht, Tilburg University, tijdens de Inspiratie-sessie Kernenbeleid die op 31 maart door GS werd georganiseerd.

Scherpenzeel geniet nu alle privileges die een autonome gemeente op grond van de Gemeentewet heeft. Als de volledige autonomie wordt ontnomen moet daarvoor op zijn minst een geformaliseerde vorm van zeggenschap tegenover staan.

Om die reden is in de zienswijze, die onze gemeenteraad op 21 april heeft vastgesteld, in het scenario dat herindeling van bovenaf wordt opgelegd een commissiestelsel zoals bedoeld in artikel 82 t/m 86 Gemeentewet als uitgangspunt opgenomen.

Geen formele zeggenschap in Herindelingsadvies

Op 14 april 2021 is door GS tijdens de oordeelsvormende bespreking in uw Staten in het vooruitzicht gesteld dat het Herindelingsadvies een concrete uitwerking zou bevatten van dit Kernenbeleid 2.0. Formele zeggenschap blijkt echter niet geregeld. Concrete uitwerking is niet aan GS, zo blijkt op p. 39 van het Herindelingsadvies:

Door B&W van Barneveld is recent een bestuursopdracht vastgesteld, die als bijlage bij de zienswijze van de gemeenteraad is gevoegd. Deze kan als basis dienen voor verder overleg tussen de gemeenten én zeker ook met inwoners over wat de meest passende invulling van het dorpenbeleid voor de nieuwe gemeente kunnen en moeten zijn. De provincie wil hierin een stimulerende en faciliterende

rol vervullen, maar de uiteindelijke verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenten en wat betreft besluitvorming bij de nieuw te vormen gemeenteraad.

Omdat het Herindelingsadvies geen enkel aanknopingspunt biedt voor borging van formele zeggenschap, hebben wij op 15 juni jl. om uitspraken vanuit de Barneveldse raad verzocht op de thema's zeggenschap, voorzieningenniveau, dienstverlening, personeel en financiën (bijlage 1). Het kernenbeleid geldt daarbij voor ons als kapstok waaraan garanties voor voorzieningen en dienstverlening worden opgehangen.

Barneveld wil geen formele zeggenschap voor Scherpenzeel

Per kerende post ontvingen wij van het Barneveldse college van B&W een 'pastorale' reactie (bijlage 2) waarin zij bevestigen te hechten aan een goede dialoog over de door ons genoemde onderwerpen. Daarbij lijken we elkaar gelukkig te vinden op de thema's personeel en financiën. Op de thema's zeggenschap, voorzieningenniveau en dienstverlening is echter sprake van een fundamenteel verschil van inzicht.

Tijdens hun eigen vergadering van 21 april jl. heeft de Barneveldse raad namelijk per amendement (bijlage 3) met 27-4 besloten de (per abuis met de zienswijze meegezonden) bestuursopdracht voor het Kernenbeleid **niet** te onderschrijven. Een motie van Lokaal Belang om kernenbeleid gezamenlijk met Scherpenzeel vorm te geven (bijlage 4) is bovendien met 27-4 verworpen.

Daarmee staat borging van formele zeggenschap op losse schroeven. In deze conclusie zijn wij gesterkt door uitspraken in de Barneveldse raadscommissie Bestuur van 10 juni (in aanwezigheid van gedeputeerde Markink) en 22 juni jl. Zonder uitzondering spraken commissieleden zich uit tegen een commissiestelsel zoals bedoeld in de Gemeentewet.

Net als Barneveld van Scherpenzeel respecteert dat wij liever zelfstandig blijven, en daarom een Tweesporenbeleid bewandelen (zie bijlage 5 en 6), kunnen wij niet anders dan deze autonome beslissing van de Barneveldse raad respecteren. Vanuit het Barneveldse perspectief hebben wij zelfs begrip voor dit standpunt: ook wij onderkennen de nadelen van een dergelijk commissiestelsel. Het is een extra bestuurslaag met bijbehorende verantwoordingsvereisten, zonder democratische legitimatie waarbij uiteindelijk de gemeenteraad het hele stelsel kan herroepen. Dat is ook de reden dat we een eigen gemeenteraad voor de Scherpenzeelers willen behouden!

Een commissiestelsel is echter de enige manier om een (afgezwakte) vorm van autonomie voor de Scherpenzeelers te borgen in geval onze zelfstandige gemeente tot herindeling wordt gedwongen.

Geen perspectief op harde afspraken

Een kernenbeleid met betekenisvolle meerwaarde in de zin van formele zeggenschap voor de Scherpenzeelers lijkt daarmee verder weg dan ooit. Ook op de thema's voorzieningen en dienstverlening zijn geen toezeggingen gedaan.

Daarbij stelt het Barneveldse college dat beide gemeenten niet in positie zijn om garanties te geven omdat dit voorbehouden is aan de nieuwe gemeente. Dat zou kunnen betekenen dat *echte* garanties pas komen na de fusiedatum van 1-1-'23, hetgeen in het licht van de opdracht van onze gemeenteraad (en meer algemeen onze bestuurlijke verantwoordelijkheid richting de Scherpenzeelse inwoners, bedrijven, organisaties en medewerkers) onacceptabel is.

Het is wrang te constateren dat, waar enerzijds GS meent de ruimte te hebben om de regie te nemen over het opheffen van onze bestuurlijke autonomie, anderzijds de provincie kennelijk niet in de autonomie van gemeenten kan treden als het gaat om het bieden van betekenisvol perspectief en harde afspraken voor de inwoners van Scherpenzeel op het gebied van zeggenschap, voorzieningen en dienstverlening.

Alhoewel wij waardering hebben voor de royale geste van gedeputeerde Markink, om extra financiële middelen ter beschikking te stellen voor het uitwerken van de door ons voorgestelde Bestuursovereenkomst, brengt ondersteuning op procesniveau ons nog niet dichterbij een inhoudelijke oplossing voor de uiteenlopende meningen.

Herindeling zonder plus

Bij het besluiten over (of voorbereiden van) een opgelegde herindeling is het essentieel om helderheid te hebben: hebben we het nu over een herindeling met of zonder plus? Alhoewel wij hopen, dat er met steun van GS en BZK alsnog ruimte ontstaat voor borging van formele zeggenschap en garanties voor de Scherpenzeelse voorzieningen en dienstverlening, moeten we tegelijkertijd constateren dat er vooralsnog **geen** sprake is van betekenisvol perspectief met harde afspraken.

In het kader van de besluitvorming op 6 juli a.s. over het voorliggende concept-Herindelingsadvies willen wij u daarom met klem verzoeken **de voorgestane herindeling te beschouwen als zijnde 'zonder plus'**.

Wij wensen u veel wijsheid toe bij de ingrijpende keuze waar u voor staat en derhalve ongewenst.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Scherpenzeel,

R.J. ter Horst
loco-secretaris

E. Klein
burgemeester

Bijlagen

1. Brief Scherpenzeel aan Barneveld, verzoek om garanties dd 150621
2. Reactie Barneveld op verzoek om garanties dd 160621
3. Amendement 4 CU SGP PRO CDA VVD BI (aangenomen)
4. Motie 9 LB (verworpen)
5. Raadsvoorstel Tweesporenbeleid
6. Notitie Tweesporenbeleid

GEMEENTE SCHERPENZEEL

Aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Barneveld
Postbus 63
3770 AB Barneveld

Scherpenzeel, 15 juni 2021

Postbus 100
3925 ZJ
Scherpenzeel
(033) 277 23 24

Buitenplaats
Stationsweg 389a

www.scherpenzeel.nl

IBAN Rekeningnummer
NL62BNGH0285007548

Uw mail d.d. : -
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : 13774/22174
Behandeld door : A.P.C.J. Stallaert
Bijlage(n) : 2

Onderwerp : Perspectief in geval van herindeling

Geacht college,

Op 8 juni jl. hebben onze beide colleges een prettig en constructief overleg gehad. Zoals aangegeven waarderen wij het begrip dat wij in dit overleg van uw kant hebben ervaren voor

1. het feit, dat Scherpenzeel blijft streven naar een zelfstandige bestuurlijke toekomst,
2. onze bestuurlijke verantwoordelijkheid om, in het geval de door GS gewenste herindeling doorgaat, een duidelijk perspectief met harde afspraken te realiseren voor de inwoners van Scherpenzeel.

Wij waarderen in het bijzonder de open houding van uw college ten aanzien van onze inhoudelijke wensen op het punt van autonomie en zeggenschap, voorzieningen, dienstverlening en personeel en organisatie. Nu het Herindelingsadvies niet de garanties biedt, waar Scherpenzeel in de zienswijzenprocedure om heeft gevraagd, zijn uw inspanningen om Scherpenzeel hierin comfort te verschaffen zeer welkom.

In de bijlage bij deze brief vindt u een uiteenzetting van de garanties die wij in dit kader vragen. In deze brief gaan wij in op de praktische implicaties en op de wijze waarop wij invulling willen geven aan de bestuurlijke verantwoordelijkheid die wij voelen, om een eventuele fusie voor te bereiden.

Bestuurlijke verantwoordelijkheid richting mogelijke fusie

Op grond van artikel 79 Wet arhi en het Beleidskader herindelingⁱ hebben beide gemeenten de bestuurlijke verantwoordelijkheid om tijdig voorbereidingen te treffen voor een eventuele fusie. Alhoewel nog geen sprake is van een ingediend wetsvoorstel, leidt het door GS voorgestane tijdspad tot een voorbereidingsperiode van krap 1,5 jaar vanaf heden.

Als colleges hebben wij naar elkaar uitgesproken dat wij onze bestuurlijke verantwoordelijkheid moeten en willen nemen om ons op een eventuele fusie per 1-1-'23 voor te bereiden en het niet wenselijk achten te wachten tot er daadwerkelijk een wetsvoorstel is ingediend (verwacht eind 2021), of totdat de parlementaire besluitvorming over een eventueel wetsvoorstel (op zijn vroegst medio 2022) is afgerond.

Plan van aanpak

In de afgelopen periode hebben onze medewerkers gezamenlijk geïnventariseerd welke werkzaamheden in dat kader op ons afkomen. De prettige en collegiale manier waarop dit is opgepakt stemt hoopvol over de ambtelijke samenwerking.

Het plan van aanpak geeft op hoofdlijnen weer welke thema's opgepakt moeten worden om een eventuele fusie op zorgvuldige wijze voor te bereiden. Wij gaan daarbij uit van een gezamenlijke verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid en respect voor onze afwijkende mening over de meerwaarde van herindeling ten opzichte van onze huidige koers en praktijk als autonome, zelfstandige gemeente.

Duidelijke kaders nodig

In de uitwerking van de thema's zal een groot aantal inhoudelijke afwegingen gemaakt moeten worden. Behoud van zeggenschap en autonomie, voorzieningen, dienstverlening en organisatie worden in het Herindelingsadvies immers als essentieel benoemd om tot echte meerwaarde voor de Scherpenzeelers te komen. Zeker nu ten aanzien van deze thema's in het Herindelingsadvies garanties ontbreken is het essentieel dat deze in een vroegtijdig stadium worden geconcretiseerd. De verantwoordelijkheid om hieraan invulling te geven ligt bij ons als gemeenten.

Richtinggevende uitspraken op raadsniveau over hoe de nieuw te vormen gemeente er uit zou moeten gaan zien vereenvoudigen de uitwerking van de thema's in het plan van aanpak en kunnen bijdragen aan politiek-bestuurlijke besluitvorming in dit traject.

Dat is niet alleen van belang gezien de toch al beperkte voorbereidingstijd, maar ook voor onze medewerkers en voor inwoners die betwijfelen of de beloftes van uit het Ontwerp worden waargemaakt is deze duidelijkheid zo snel mogelijk gewenst.

Geen intenties, maar garanties

Een besluit om twee gemeenten op te heffen en een nieuwe gemeente te vormen is ingrijpend en onomkeerbaar. Wij zijn van mening dat de keuzes die worden gemaakt ten aanzien van het vormgeven van die nieuwe gemeente een even structureel karakter zouden moeten hebben.

Uiteraard zijn wij ons er van bewust dat, nadat een eventuele fusie is voltrokken, de nieuwe gemeenteraad een eigenstandige afweging kan en mag maken. Een herindeling kent immers een andere tijdschhorizon dan het mandaat van de huidige gemeentebesturen.

Dit schuurt met de door GS in het vooruitzicht gestelde perspectieven, en met het gebrek aan concrete toezeggingen die in dit kader in het Herindelingsadvies zijn vervat. Voor Scherpenzeel is niet de intentie korte termijn, maar de borging van zeggenschap, voorzieningen, dienstverlening en organisatie op lange termijn van belang. Dat vraagt om meer dan enkel vertrouwen of vergezichten, zoals die in het Herindelingsadvies zijn vervat.

Politiek-bestuurlijk commitment

Om die reden vragen wij u om een breed politiek commitment op te halen in de vorm van garanties / beoogde uitkomsten met een geldigheidsduur van minimaal 15 jaar, waarvan enkel kan worden afgeweken na raadpleging van de inwoners. Wij zien deze vervat in een bestuursovereenkomst, die vervolgens door de nieuwe gemeenteraad wordt bekrachtigd. Daarmee ontstaat ook na 1 januari 2023 enige vorm van politiek-bestuurlijke afrekenbaarheid.

Wij beseffen, mede op basis van ervaringen elders, dat een dergelijke overeenkomst vooral van politieke betekenis is, en geen formele garanties biedt. Wij stellen dan ook voor om, samen met u, in overleg te treden met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en het college van GS om tot een effectief instrumentarium te komen waarmee de perspectieven na 1-1-'23 geborgd worden. Wij staan er vanzelfsprekend voor open om dit in juridische en financiële zin te koppelen aan het kernenbeleid, en de autonomie van Scherpenzeel die daarin vorm zou moeten krijgen.

Procesvoorstel

De thema's, waarop wij garanties zouden willen krijgen voor de inwoners, bedrijven, instellingen en medewerkers van Scherpenzeel zijn in de bijlage verwoord. In de gesprekken die we sinds het verschijnen van het Herindelingsadvies met uw college hebben gevoerd zijn ook van uw zijde punten benoemd waarop Barneveld nadere garanties zou willen ontvangen (met name van GS). Wij blijven graag met u in gesprek over uw wensen. Daarbij stellen wij tevens voor om tot een dialoog tussen beide gemeenteraden te komen.

In het kader van de gewenste garanties / breed politiek commitment voor een te realiseren bestuursakkoord hebben wij behoefte aan een expliciete uitspraak vanuit uw raad.

Wij hopen dat dit alles spoedig mag leiden tot wederzijds commitment en, na overleg met BZK en GS, in een gedragen bestuursakkoord, op basis waarvan de inwoners, bedrijven, instellingen en medewerkers van beide gemeenten een duidelijk perspectief met harde afspraken voor de periode na 1-1-'23 kan worden geboden (in het geval de herindeling wordt doorgezet).

Wij zijn er van overtuigd dat bovenstaand proces, waarin we eerst de inhoudelijke kaders vaststellen, en vervolgens tot uitwerking overgaan, bijdraagt aan de (snelle) uitvoerbaarheid van het Plan van Aanpak en kijken er naar uit om dit Plan van Aanpak (inclusief kredietvoorstel) op basis van het geboden commitment aan onze raad aan te bieden.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Scherpenzeel,

W.M. van de Werken
secretaris

E. Klein
burgemeester

Bijlagen:

1. Inbreng Scherpenzeel tbv Bestuursakkoord
2. Presentatie Mr. Dr. J. Westerweel, 8 maart 2021

ⁱ Het Beleidskader Herindeling stelt:

Na indiening van een wetsvoorstel tot herindeling is vervolgens van belang dat gemeenten tijdig beginnen met de voorbereidingen van een herindeling, ook alsnog onzeker is of de herindelingsregeling tot stand zal komen. De praktijk wijst uit dat gemeenten zeker een jaar voorbereidingstijd nodig hebben om de nieuwe gemeentelijke organisatie in te stellen. Het kabinet roept de betrokken gemeenten op hiermee rekening te houden, ook indien het gemeentebestuur in beginsel tegen de herindeling is. De Wet arhi schrijft voor dat de betrokken gemeentebesturen er in onderling overleg zorg voor dragen dat de met het oog op de herindeling te treffen voorzieningen tijdig worden voorbereid, waarbij het aan gedeputeerde staten is om de totstandkoming van dat overleg te bevorderen (artikel 79 Wet arhi). Om de herindeling tijdig voor te kunnen bereiden zullen veelal al ruim voor afronding van de parlementaire behandeling afspraken gemaakt moeten worden over de te treffen voorzieningen.

Raadhuisplein 2
Postbus 63
3770 AB Barneveld
Telefoon 14 0342
Fax (0342) 495 376
E-mail info@barneveld.nl
Internet www.barneveld.nl

**Aan het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Scherpenzeel
Postbus 100
3925 ZJ Scherpenzeel**

Datum:
16 juni 2021

Ons kenmerk:

Afdeling:
Bestuur & Dienstverlening

Behandeld door:
W. Wieringa

Doorkiesnummer:
(0342) 495 321

email:
w.wieringa@barneveld.nl

Geacht college,

Dank voor uw brief van 15 juni waarin u terugblijkt op het gesprek dat wij samen op 8 juni hebben gehad. Ook wij vonden dit een prettig en constructief gesprek. Een goede relatie en begrip voor elkaars situatie is een belangrijke voorwaarde om samen een volgende stap te zetten.

Wij hebben begrip voor uw dilemma om enerzijds te streven naar bestuurlijke zelfstandigheid en anderzijds voorbereidingen te treffen voor het bouwen aan de eventuele nieuwe gemeente. Het is goed om te lezen dat u daarin een eigenstandige bestuurlijke verantwoordelijkheid neemt. Met u vinden wij het van belang dat voortvarend uitvoering wordt gegeven aan het plan van aanpak. Vooral in het belang van onze inwoners en medewerkers van beide organisaties.

In uw brief stelt u dat eerst inhoudelijke kaders vastgesteld moeten worden om vervolgens tot uitwerking over te kunnen gaan van het plan van aanpak. Omdat die toekomst nog onzeker is vraagt u harde afspraken voor een aantal voor Scherpenzeel belangrijke voorzieningen en of uitgangspunten. Hoe de toekomstige gemeente er precies uit gaat zien valt nu nog niet te zeggen. Daar zullen we samen invulling aan moeten geven. Het is uiteindelijk aan de nieuwe gemeenteraad om hierover besluiten te nemen. Wij kunnen ons echter voorstellen dat het beide gemeenten helpt om een aantal uitgangspunten en randvoorwaarden op te nemen die richting geven aan de nieuwe gemeente. Dat zou in de vorm van een richtinggevend bestuursakkoord kunnen dat de instemming heeft van beide raden. Wij zijn er namelijk van overtuigd dat we op veel onderdelen dicht bij elkaar zitten.

Om u een indruk te geven gaan wij graag in op een aantal door u genoemde thema's. Deze hebben wij ook met elkaar mogen delen in onze ontmoeting op 8 juni.

- Wij vinden samen met u dat het in stand houden van voorzieningen een belangrijke voorwaarde is voor de leefbaarheid in al onze kernen. Ook in Barneveld heeft iedere kern een waardevol niveau van basisvoorzieningen. Daarbij spreken wij de verwachting uit dat de voorzieningen in beide gemeenten in stand kunnen blijven. Zeker de functie die De Breehoek vervult, heeft een belangrijke plek in de gemeenschap van Scherpenzeel. Het moet onze gezamenlijke ambitie zijn om dergelijke voorzieningen in stand te houden.
- U vraagt om een heldere richting wat betref autonomie en zeggenschap. Naar ons idee is dat een essentieel deel van het te ontwikkelen dorpenbeleid. We gaan op zoek naar nieuwe vormen waarbij we inzetten op een moderne netwerk-samenleving met zeggenschap voor onze vitale dorpen, waarbij differentiatie mogelijk is.

Blad 2

Immers de titel van het dorpenbeleid 2.0 is: de waarde van verscheidenheid. Dit impliceert dat, mocht uit het participatietraject blijken dat Scherpenzeel de voorkeur heeft voor een bepaalde vorm, daar ruimte voor is. Wellicht om mee te experimenteren. In ieder geval sluiten wij geen andere vormen uit. Het spreekt voor zich dat dit thema de verdeling van bestuurlijke verantwoordelijkheden raakt. Daarom zal de richting hierin een uitspraak van het nieuwe gemeentebestuur vragen. Om dit punt goed uit te kunnen werken nodigen wij u nogmaals uit om actief mee te denken in het op te stellen dorpenbeleid.

- De nabijheid van de overheid is een uitgangspunt dat past in onze verhouding met de samenleving. Het moet voor inwoners eenvoudig zijn om direct contact met de overheid te hebben in de eigen omgeving. Ons beleid is erop gericht om zoveel mogelijk met het werk naar de inwoner te gaan in plaats van andersom. We hanteren daarbij het principe: je werkt daar waar je nodig bent. Dat kan dus ook in de dorpshuizen zijn.
- Bij de integratie van de beide organisaties zetten wij voor wat betreft de overgang van onze medewerkers in op scenario 2, dat wil zeggen: reeds bij aanvang van de nieuwe gemeente een passende organisatie gereed te hebben. Dit is uiteraard onder voorbehoud van instemming hiermee van de vakbonden (de gezamenlijke lokaal overleggen).
- Wij gaan graag gezamenlijk met u in overleg met Gedeputeerde Staten over de dekking van de meerkosten voortvloeiende uit de transitie van beide gemeenten.
- Onze insteek is ook dat de fusie niet leidt tot verdere lastenverzwaring voor de inwoners van onze gemeenten.

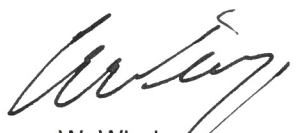
Wij stellen voor om de komende maanden de uitgangspunten verder met elkaar te verkennen en uit te werken in een richtinggevend bestuursakkoord. Met u vinden wij het een goed voorstel om daarnaast ook de gemeenteraden de suggestie te doen op korte termijn met elkaar als raden in gesprek te gaan over het proces en mogelijk vervolgens over de inhoud van eventueel te maken afspraken over richtinggevende uitspraken voor de nieuwe gemeente.

Wij hebben het plan van aanpak inmiddels naar de gemeenteraad gestuurd. Uw brief en ons antwoord zullen wij eveneens aan de gemeenteraad doen toekomen. Wij kiezen er voor om in ieder geval op 1 september 2021 te starten met de uitvoering. Wij nodigen u van harte uit om dit proces gezamenlijk met ons en onze organisatie op te pakken.

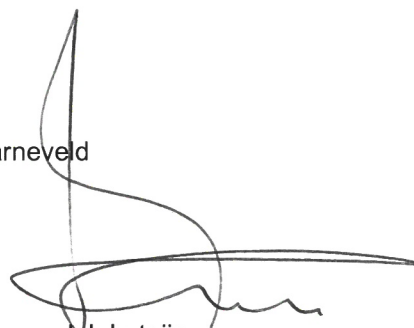
Het zijn wellicht nog niet de harde garanties waar u op hoopt. U zult begrijpen dat beide gemeenten niet in de positie zijn om dat te kunnen doen en dit is voorbehouden aan de nieuwe gemeente. Wij hebben er vertrouwen in en zien er naar uit om gezamenlijk met u aan de slag te gaan in de voorbereidingen van de nieuwe gemeente.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Barneveld

W. Wieringa
Gemeentesecretaris

J.J. Luteijn
Burgemeester

AMENDEMENT 4

Voorstel nr.: 1313 Zienswijze herindelingsontwerp
Onderwerp: Dorpenbeleid
De raad van de gemeente Barneveld in vergadering bijeen d.d. 21 maart 2021
Ondergetekende(n) stelt/stellen het volgende amendement voor: In het raadsvoorstel een beslispoint toe te voegen dat luidt: De tekst in de zienswijze onder het kopje ‘Dorpenbeleid 2.0’ wordt vanaf de zin ‘Inmiddels heeft t/m een bestuursopdracht’ vervangen door de tekst die luidt: ‘Daarbij willen we wel aantekenen dat dit dorpenbeleid in samenspraak tussen de dorpen en de gefaciliteerd door de gemeente tot stand komt en derhalve per dorp kan verschillen.
Toelichting: De afgelopen jaren heeft het dorpenbeleid op incrementele wijze steeds meer vorm gekregen. Dat gebeurde bijvoorbeeld door het opstellen van dorpsplannen binnen de dorpen, met steun van de gemeente, maar ook gebeurtenissen waar het schuurde konden aanleiding zijn voor verbetering van de participatie van de dorpen bij onderwerpen die die dorpen aangaan. Dit proces loopt door en moet niet overhoop gegooid worden door het fusietraject. Ook mogen er verschillen zijn in de wijze waarop de dorpen en de gemeente samenwerken. Het is goed dit in de zienswijze te benadrukken, om bij de provincie en bij de dorpen de juiste verwachtingen te wekken. Natuurlijk moet er ook een proces voor Scherpenzeel op gang komen, maar daar gaan wij niet over.
Indieners: L.J. Scheijgrond H.W. Wiesenekker J. v.d. Tang A.W. Korevaar D.G. de Vries T.N. Bos J.A.G.M v.d. Wildenberg L. de Knegt F.J. vd Lubbe R. vd Broek S.J.W. Reemst-Start S.J. Lasscher

MOTIE 9

Agendapunt: 3.1b
Raadsvoorstel: 1313

Onderwerp: Collegevoorstel zienswijze herindelingsontwerp Barneveld-Scherpenzeel

De raad van de gemeente Barneveld in vergadering bijeen d.d. 21 april 2021

De Raad gehoord de beraadslaging,

kennis genomen hebbend van

- het feit dat het college het proces om te komen tot een kernenbeleid 2.0 al in de gemeente Barneveld gestart is waarbij het voornemen is om de huidige Barneveldse gemeenteraad een factsheet, een concept-agenda, een uitvoeringsstrategie voor te leggen, deze te bespreken en bij te stellen en een kadernotie voor te leggen en deze eind 2022 gereed te hebben;

constaterende dat

- indien de herindeling met de gemeente Scherpenzeel definitief is, dit dorp pas tegen het einde van het proces kan gaan meedoen;

van mening is dat

- indien er echt een kernenbeleid 2.0 moet gaan komen voor alle dorpen van de nieuwe gemeente, ook alle dorpen op dezelfde wijze mee hebben moeten kunnen doen in de voorbereidende processen;

Verzoekt het college

- het huidige proces en ontwikkelingen rondom het vormgeven van het kernenbeleid 2.0 'on hold' te zetten en zich alleen te richten op de evaluatie van het huidige beleid aangaande de omgang met de Barneveldse dorpen en de gemeente;

en gaat over tot de orde van de dag.

Lokaal Belang
MHJ Pluimers-Foeken
JW van den Born

GEMEENTE SCHERPENZEEL

Raadsvoorstel

Datum B&W-besluit	: 22 juni 2021	Portefeuille	: Wethouder I. van Ekeren
Raadsvergadering	: 12 juli 2021	Behandeld door	: A. Stallaert
Agendapunt	:		
Bijlage(n)	: 4		

Onderwerp: Kredietaanvraag tweesporenbeleid

Beslispunten

1. In aanvulling op de zelfstandige koers van Scherpenzeel de bestuurlijke verantwoordelijkheid te nemen om, als tweede spoor, in afwachting van het besluit van de Eerste Kamer en op grond van artikel 79 wet arhi, er voor te zorgen dat de met het oog op de (door GS voorgestelde) gewijzigde indeling van de betrokken gemeenten met ingang van die datum te treffen voorzieningen tijdig worden voorbereid.
2. Een krediet ter beschikking te stellen van in totaal €1.102.637,= ten behoeve van de realisatie van de bestuurlijke en maatschappelijke opgaven waar de gemeente voor staat in relatie tot de 2 sporen zelfstandigheid en herindeling.
3. Het college de opdracht te geven om zich ervoor in te spannen dat de belangen van Scherpenzeel op het terrein van zeggenschap, voorzieningen en dienstverlening in kaderstellende zin als uitgangspunt gehanteerd worden bij de fusievoorbereiding.
4. De dekking van het krediet te voorzien uit de algemene reserve (met inachtneming van geldende regelingen).

Inleiding

Sinds het afketsen van de fusie met Renswoude en Woudenberg heeft de Scherpenzeelse gemeenteraad consistent ingezet op een zelfstandige bestuurlijke toekomst. Deze keuze kreeg zijn plaats in opeenvolgende coalitieakkoorden en in de Toekomstvisie 2030 die in januari 2019 is vastgesteld. Nadat SeinstravandeLaar een bestuurskrachtopgave in de vorm van organisatieversterking constateerde, zijn de door hen geformuleerde verbeteropgaven doorgevoerd om zo een duurzame zelfstandige toekomst mogelijk te maken.

De inwoners van Scherpenzeel hechten aan hun zelfstandigheid. Op 17 maart 2021 koos 82 % van de stemgerechtigde inwoners (bij een opkomst van 77%) voor het behoud van een zelfstandige toekomst van de gemeente Scherpenzeel.

Op 16 juli 2020 heeft GS besloten een artikel 8 arhi-procedure te starten, gericht op herindeling met Barneveld per 1 januari 2023. Alhoewel het provinciale adviestraject nog niet is afgerond, hebben beide gemeenten op grond van artikel 79 Wet arhi de bestuurlijke verantwoordelijkheid om tijdig voorbereidingen te treffen voor een eventuele fusie.

Tweesporenbeleid

De keuze van Scherpenzeel voor zelfstandigheid staat onverminderd. Zolang er nog geen duidelijkheid is over de uitkomst van het Gelderse adviestraject en het besluitvormingstraject op Rijksniveau, dwingt het door GS voorgestane tijdschema ons tot het voeren van een tweesporenbeleid.

Dat geldt overigens voor beide op te heffen gemeenten! Immers, ook in geval de door GS gewenste herindeling niet doorgaat moeten beide gemeenten zelfstandig, vanuit oprecht beleden partnerschap, verder kunnen. De huidige, constructieve samenwerkingspraktijk (inclusief de nu te realiseren belastingsamenwerking, waarover in april jl. reeds principe-overeenstemming over is bereikt) is in dat geval vertrekpunt. Voor het voeren van een tweesporenbeleid is, tot het moment dat er absolute zekerheid is over de bestuurlijke toekomst van Scherpenzeel, aanvullende inzet nodig:

- Om de dienstverlening etc. te garanderen in het geval de uitkomst van de arhi-procedure is dat de herindeling niet doorgaat
- Om de belangen van Scherpenzeel te borgen in het geval de herindeling wel doorgaat.

De inzet in beide sporen, alsook de hiervoor benodigde middelen en de betrokkenheid van de raad in spoor 2 worden in bijgaande notitie toegelicht.

Beoogd effect

Het tweesporenbeleid borgt de belangen van – en dienstverlening aan- Scherpenzeel zowel in het geval van een zelfstandige toekomst, als in het geval van herindeling.

Argumenten

1.1 Het een doen en het ander niet nalaten

De ervaring uit de (afgeketste) RSW-fusie leert ons dat, zolang de uitkomst van de arhi-procedure nog ongewis is, het essentieel is dat de raad de ruimte biedt aan het college om de maatregelen te treffen, die nodig zijn in de uitkomst van beide scenarios.

1.2 Spoor 1 is staand beleid

Op 9 december 2019 heeft de gemeenteraad van Scherpenzeel gekozen voor een zelfstandige bestuurlijke toekomst. Deze keuze is herbevestigd bij de vaststelling van de Kadernota 2021-2024 op 9 juli 2020.

1.3 Bestuurlijke verantwoordelijkheid i.h.k.v. wet Arhi

In het afgelopen periode is verkend wat nodig zou zijn om de fusie goed en tijdig voor te bereiden, zowel qua te realiseren zekerheden voor Scherpenzeel, als qua noodzakelijke werkzaamheden op weg naar de door GS beoogde herindeling. Door daar concreet invulling aan te geven in spoor 2 nemen we onze bestuurlijke en wettelijke verantwoordelijkheid.

2.1 Beide sporen vereisen inzet en dus geld

Voor spoor 1 (borgen dienstverlening in geval Scherpenzeel zelfstandig blijft) wordt een krediet gevraagd van € 210.000,-.

Voor spoor 2 (voorbereiden eventuele herindeling) wordt een krediet gevraagd van € 892.637,-.

2.2 Aanvullend mandaat en budget vereist voor spoor 2

Met het ambtelijk overleg om te komen tot een 'spoorboekje' is feitelijk al gestart met een tweesporenbeleid. Voor het daadwerkelijk treffen van fusievoorbereidingen is echter aanvullend mandaat en budget nodig. Immers: beslispunt 2 van het raadsbesluit van 9 december 2019 luidde: het spoor herindeling af te sluiten.

2.3 Inzet op spoor 1 moet sowieso, ongeacht de uitkomst

Continuïteit van de dienstverlening in Scherpenzeel is een absolute noodzakelijkheid die de investering in spoor 1 een 'no regret' maatregel maakt.

3.1 Geen uitvoering zonder duidelijke inhoudelijke kaders

Voor de uit te voeren werkzaamheden in het kader van de fusievoorbereiding zijn inhoudelijke kaders nodig. Een gevoelig traject als dit, kan niet zonder voorafgaande politiek-bestuurlijke discussie over thema's als zeggenschap, voorzieningenniveau en dienstverlening.

Door vooraf heldere uitgangspunten te formuleren wordt de uitwerking van spoor 2 vergemakkelijkt. Daarmee kan energie, tijd en geld worden bespaard die tevens nodig kan blijken voor inzet in het andere spoor.

3.2 Bovenliggende garanties ten aanzien van zeggenschap nodig

Het 'spoorboekje' heeft enkel betrekking op die zaken die op grond van art. 79 wet arhi geregeld moeten worden. Het kernenbeleid valt daar formeel buiten. Voor Scherpenzeel is echter juist het behoud van autonomie een essentiële eis (bovenliggend boven voorzieningen en dienstverlening). Dit wordt ook door GS onderschreven.

Om die reden heeft Scherpenzeel (terwijl Barneveld werkt aan de bestuursopdracht voor hun eigen kernen) zich verdiept in de juridische aspecten van binnengemeentelijke decentralisatie. Hieruit vloeit duidelijk voort dat het commissiestelsel (art. 82 t/m 86 Gemeentewet) de enige manier is om (enige mate van) zeggenschap te behouden. Toezeggingen op het gebied van kernenbeleid in de vorm van een commissiestelsel zijn dus integraal onderdeel van de inbreng van Scherpenzeel in het te realiseren bestuursakkoord.

4.1 Dekking en verantwoording

Het voorstel is het krediet te dekken uit de algemene reserve. De kosten voor fusievoorbereiding kunnen (gedeeltelijk) worden verrekend met te ontvangen transitiebijdragen. Dit wordt toegelicht onder financiën.

Kanttekeningen

1.1 Er valt weinig te kiezen

Inzet op spoor 2 is een bestuurlijke verantwoordelijkheid en een wettelijke vereiste. De raad heeft daarin geen keuze.

Spoor 1 is een politieke keuze, die op basis van het Stuurgroepproces (vergelijking consequenties zelfstandigheid en herindeling) is gemaakt en door 82 % van de bevolking wordt gewenst. Voor het verlaten van de zelfstandige koers zien wij geen (doorslaggevende) argumenten.

2.1 Het betreft slechts een globale raming

Afhankelijk van de duur van de onzekerheid over de uitkomst van de arhi-procedure, en afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden in spoor 2, kan niet worden uitgesloten dat aanvullend krediet nodig kan blijken.

2.2 Algemene Reserve is niet onuitputtelijk

Door verschillende investeringen is de algemene reserve de afgelopen jaren afgenomen. De omvang van dit krediet kan niet binnen de zelfbenoemde weerstandsnormen worden verstrekt. Daar staat tegenover dat een aanzienlijk deel van de kosten voor spoor 2 gedekt wordt vanuit de transitiebijdrage van het rijk.

2.3 Uiteindelijk kan een deel van de inzet onnodig blijken te zijn geweest

De arhi-procedure kent een binaire uitkomst. De voorbereidingen op een eventuele fusie kunnen uiteraard ook voor de zelfstandige koers nuttige inzichten opleveren, maar in geval er geen herindeling komt zal de investering achteraf onnodig geweest zijn. Ook in dit licht geldt: hoe eerder er duidelijkheid is, hoe beter.

2.4 Instemming van GS is vereist

Op grond van het geldende financieel toezicht in het kader van de arhi-procedure is instemming van GS vereist. Gezien het doel rekenen wij op welwillende medewerking van de provincie.

3.1 Draagvlak voor harde toezeggingen in Barneveld?

Gezien de reactie van het college van Barneveld, en gezien de afwijkende standpunten ten aanzien van inhoud in beide raden (formele borging kernenbeleid, bestedingsdoelen) is er een reële kans dat zij de door ons gevraagde garanties willen overlaten aan de nieuwe gemeenteraad. Juist omdat het belangrijk is vooraf duidelijkheid te hebben over de meerwaarde van een eventuele herindeling voor Scherpenzeel, is het essentieel om hierover in gesprek te gaan. Dit nog los van het argument dat een fusievoorbereiding zonder duidelijke inhoudelijke kaders onwenselijk is.

Planning

Besluitvorming in PS is voorzien op 6 juli 2021. De raad van Barneveld spreekt op 7 juli (enkel) over een kredietvoorstel voor het fusiespoor. Eventueel daarop volgende besluitvorming door de minister van BZK is voorzien voor eind 2021. Parlementaire behandeling kan dan in de tweede helft van 2022 worden afgerond. Spoedige duidelijkheid in alle opzichten wenselijk is (zeker ook in het kader van spoor 1). Tegelijkertijd zorgen de deadlines om per 1-1-'23 tot herindeling te komen (zoals door GS beoogd) – zeker gezien het 'late' moment van besluitvorming – voor een uitermate krappe tijdshorizon die een zorgvuldige fusievoorbereiding, waarbij wordt geacteerd op basis van duidelijke kaders in de zin van feitelijke besluiten, belemmert.

Financiële aspecten

Voor het vervolg traject wordt een krediet aangevraagd van €1.102,637. Voorgesteld wordt dit bedrag uit de Algemene Reserve te dekken. De Algemene Reserve heeft op dit moment (excl. dit voorstel) een saldo van € 4.993.526 per 1-1-2021. De vermogenspositie van de Gemeente Scherpenzeel neemt als gevolg van deze uitgaven af. Tegenover een deel van deze kosten (kunnen) transitiebijdragen van het Rijk komen te staan. Een deel daarvan kan worden voorgefinancierd en hoeft niet te worden terugbetaald in het geval dat de Minister het advies van PS niet overneemt.

Spoor 1	210.000,= borgen dienstverlening		Algemene Reserve
Spoor 2	837.637,= fusievoorbereiding	560.893,=	Gedekt door provincie
		276.744,=	Algemene Reserve / Rijksbijdrage
	55.000,= externe advisering		Algemene reserve

Deze incidentele uitgaven zullen over een periode van 1,5 jaar worden gedaan, waarbij verwacht wordt dat het zwaartepunt in 2022 zal liggen. Op basis van de dan geldende actuele inzichten zal e.e.a. in de begroting 2022 worden verwerkt.

Begrotingswijziging:

Ja

Juridische aspecten

De raad heeft ingevolge artikel 189 van de Gemeentewet het budgetrecht. Op grond van artikel 21 Wet Arhi is echter financieel toezicht ingesteld door Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland. Dit betekent dat voor een begrotingswijziging van deze omvang instemming door GS is vereist.

Duurzaamheid

De onzekerheid ten aanzien van de uitkomst van het arhi-proces brengt risico's met zich mee ten aanzien van de belangen, dienstverlening en medewerkers van Scherpenzeel. Deze risico's kunnen enkel worden gemitigeerd door ons op beide scenario's voor te bereiden. De inzet (focus, tijd, gemeenschapsgeld) op twee sporenbeleid zal daarmee per definitie achteraf voor één van de twee sporen niet nodig blijken te zijn geweest, en daarmee niet duurzaam. Desalniettemin wordt in beide sporen gepoogd voor beide scenario's meerwaarde te creëren.

Communicatie en participatie

Het college spant zich in om de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het tweesporenbeleid te duiden.

Vervolg

In het Plan van Aanpak is niet voorzien in een besluitvormende rol voor de *huidige* gemeenteraden. De betrokkenheid van de raad wordt vormgegeven dmv een klankbordgroep (zie bijlage 1).

Evaluatie

Een evaluatie ten aanzien van bijv. kanttekening 2.3 hoort thuis in een eventuele bredere evaluatie van arhi-procedure.

Burgemeester en wethouders van Scherpenzeel,

R.J. ter Horst
Loco-secretaris

E. Klein
burgemeester

Bijlagen

1. Notitie tweesporenbeleid
2. Plan van aanpak (incl bijlagen)
3. Brief aan Barneveld over te stellen inhoudelijke kaders
4. Reactie College Barneveld op verzoek om kaderstelling

GEMEENTE SCHERPENZEEL

Raadsbesluit

Agendapunt :

Onderwerp : Kredietaanvraag Tweesporenbeleid

De raad van de gemeente Scherpenzeel,
gelet op het voorstel van B&W d.d. 22 juni 2021 en gelet op artikel 189 van de Gemeentewet;

besluit

1. In aanvulling op de zelfstandige koers van Scherpenzeel de bestuurlijke verantwoordelijkheid te nemen om, als tweede spoor, in afwachting van het besluit van de Eerste Kamer en op grond van artikel 79 wet arhi, er voor te zorgen dat de met het oog op de (door GS voorgestelde) gewijzigde indeling van de betrokken gemeenten met ingang van die datum te treffen voorzieningen tijdig worden voorbereid.
2. Een krediet ter beschikking te stellen van in totaal €1.102.637,= ten behoeve van de realisatie van de bestuurlijke en maatschappelijke opgaven waar de gemeente voor staat in relatie tot de 2 sporen zelfstandigheid en herindeling.
3. Het college de opdracht te geven zich in te spannen dat de belangen van Scherpenzeel op het terrein van zeggenschap, voorzieningen en dienstverlening in kaderstellende zin als uitgangspunt gehanteerd worden bij de fusievoorbereiding.
4. De dekking van het krediet te voorzien uit de algemene reserve (met inachtneming van geldende regelingen).

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 12 juli 2021.

B.S. van Ginkel-Schuur
griffier

E. Klein
voorzitter

Bijlage 1 Notitie Tweesporenbeleid

Het tweesporenbeleid is er op gericht dat de belangen van – en dienstverlening aan- Scherpenzeel zowel in het geval van een zelfstandige toekomst, als in het geval van herindeling, geborgd zijn. In deze notitie wordt de inzet in beide sporen, alsook de hiervoor benodigde middelen, de fasering in de besteding hiervan, en de betrokkenheid van de raad hierbij toegelicht.

Toelichting Spoor 1: borgen zelfstandige toekomst Scherpenzeel

Een belangrijke les uit het RSW-fusietraject is dat een gemeentebestuur (of het nu uit is op fusie of juist niet) ten alle tijden moet blijven investeren in de eigen organisatie. De eigen organisatie moet hoe dan ook onverminderd in staat zijn om de maatschappelijke opgaven te realiseren en de dienstverlening te bieden waar onze inwoners recht op hebben.

Naar aanleiding van het rapport-SeinstravandeLaar is (voor het eerst sinds de afgeketste RSW-fusie) vanaf 2019 substantieel geïnvesteerd in de gemeentelijke organisatie. Het traject "organisatieontwikkeling 2.0 2.0" is doorlopen en de basis is structureel op orde gebracht. Het is zaak dit zo te houden.

Wegwerken achterstanden a.g.v. arhi-procedure

Stelpost: € 60.000,-

De arhi-procedure heeft al (te) veel van onze organisatie gevraagd. Zoals in antwoord op schriftelijke vragen reeds is gemeld, is alleen al in 2020 voor ca 5 fte aan het toekomstvisie-dossier besteed. Ook het stuurgroepproces in 2019 heeft forse ambtelijke inzet gevraagd. Alhoewel is getracht dit niet ten koste te laten gaan van onze lopende dienstverlening, heeft dit, zeker in combinatie met corona, geleid tot vertraging in een aantal nieuwe projecten en ontwikkeltrajecten, o.a. op het gebied van strategische (beleids-) ontwikkeling, participatie en communicatie. Het wordt tijd voor een inhaalslag.

Extra tijdelijke inhuur

Stelpost: € 150.000,-

Daarnaast dwingt de arhi-procedure ons tot meerkosten om het (natuurlijk) verloop op te vangen. Tot voor kort was het aantrekken van nieuw talent geen enkel probleem; een kleine gemeente als Scherpenzeel is voor veel mensen juist aantrekkelijk vanwege het gevarieerde werk en de korte lijntjes met bestuur en inwoners. De arhi-procedure vormt echter in twee opzichten een belemmering. Enerzijds maakt de onzekerheid rondom de voortbestaan van de gemeente ons minder aantrekkelijk als werkgever, en anderzijds dwingt deze onzekerheid ons, om in een (beperkt) aantal gevallen te kiezen voor een tijdelijke oplossing in plaats van een structurele.

Waar het aandeel tijdelijke inhuur de afgelopen jaren fors is gereduceerd tot een in den lande gebruikelijk niveau (met name nog voor projecten), verwachten wij de komende periode meer gebruik te gaan maken van tijdelijke krachten. De meerkosten hiervan dienen te worden ingecalculeerd.

Hoe groot dit aandeel zal zijn, is lastig te voorspellen. Enerzijds omdat we niet uit kunnen sluiten dat naast carrièrekansen elders (die nu de belangrijkste aanleiding lijken voor vertrek) ook push-factoren een sterkere rol gaan spelen bij het ontstaan van vacatures. Anderzijds omdat we niet weten hoe lang deze onzekerheid nog gaat duren. Immers, pas na stopzetting van het arhi-traject kan Scherpenzeel haar vacatures weer met duidelijk toekomstperspectief in de markt zetten.

Continuïteit van de dienstverlening in Scherpenzeel is een absolute noodzakelijkheid die de investering in spoor 1 een 'no regret' maatregel maakt.

Om de gerealiseerde organisatieversterking vast te houden, deze fase van onzekerheid te overbruggen en de door de raad gestelde doelen te realiseren wordt een krediet gevraagd van € 210.000,-. Uiteraard informeren wij u over de aard en het tempo van de bestedingen.

Toelichting Spoor 2: voorbereiding eventuele herindeling per 1-1-'23

Scherpenzeel moet zich voorbereiden op het scenario dat uiteindelijk besloten wordt tot herindeling met Barneveld. Onze bestuurlijke verantwoordelijkheid heeft in dat licht verschillende dimensies: de belangen van Scherpenzeel moeten geborgd worden, de nieuwe gemeente moet 'staan' en het proces moet tijdig zijn afgerond.

Uit te voeren werkzaamheden

Stelpost: € 837.637

Met memo 2020-13 en tijdens de Technische Briefing op 8 maart jl. hebben we u geïnformeerd over de verantwoordelijkheden die in het kader van de arhi-procedure op ons afkomen. Daarbij is aangegeven dat samen met Barneveld ambtelijk een 'spoorboekje' wordt uitgewerkt voor de voorbereidende (noodzakelijke) werkzaamheden voor het geval het tot een herindeling per 1-1-'23 komt. Dit overzicht van alle werkzaamheden is inmiddels ambtelijk opgeleverd (bijlage 2, Plan van Aanpak).

Dat Scherpenzeel van mening is dat aan het uitvoeren van deze operationele werkzaamheden een inhoudelijke dialoog en commitment op raadsniveau vooraf dient te gaan (zie paragraaf fasering) laat onverlet dat, ter wille van een gedegen fusievoorbereiding, alle genoemde werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd.

Benodigd krediet

Voor de periode 2021-2022 is voor het herindelingsproces een globale raming opgesteld van de voorbereidingskosten. Het gevraagde budget is bedoeld voor de realisatie van de resultaten zoals beschreven in het plan van aanpak. Daarnaast is ook budget nodig voor een gedeeltelijke vervanging van medewerkers die in deze periode naar verhouding veel werk verzetten in het kader van de voorbereidingen van de herindeling. Het reguliere werk van deze medewerkers zal namelijk ook doorgang moeten vinden. Op basis van een gemiddeld ambitieniveau worden voor de beide gemeenten samen te totale kosten van voorbereiding op € 1.675.275 geraamd (waarvan 50%, te weten € 837.637, voor Scherpenzeel).

In 2021 kunnen al kosten worden gemaakt voor de uitvoering van het plan van aanpak terwijl de bijdrage van het Rijk pas wordt uitgekeerd in 2022. Als PS instemt met het herindelingsadvies van GS dan zullen de gemeenten Barneveld en Scherpenzeel in 2022 beiden ieder € 560.893 ontvangen als eenmalige bijdrage voor de voorbereiding van de fusie. Deze bedragen komen via de algemene uitkering beschikbaar. GS geven in hun concept herindelingsadvies aan dat deze kosten in 2021 door de Provincie zullen worden voorgefinancierd. Als het Rijk daarna niet instemt met de herindelingswet, hoeven de gemeenten deze middelen niet terug te betalen.

Het restant à € 276.744 zal uit de vervolgranches van de herindelingsbijdrage uit 2023 en verder gedekt moeten worden. Deze bijdrage is uiteraard afhankelijk van goedkeuring van een eventueel wetsvoorstel (Q3 2022), gaat pas in op 1 januari 2023, bedraagt € 4.487.144 en wordt over 4 jaar verdeeld uitgekeerd door het rijk. Dit dwingt ons om tot het moment van besluitvorming van het Rijk de besteding tot € 560.893,- te beperken. Eventuele overschrijding zal gedekt moeten worden uit de algemene reserve.

De voorbereidingen op een eventuele fusie kunnen uiteraard ook voor de zelfstandige koers nuttige inzichten opleveren. In geval er geen herindeling komt zal de investering onnodig geweest zijn. Ook in dit licht geldt: hoe eerder er duidelijkheid is, hoe beter.

Borgen Scherpenzeelse belangen

In motie 89 (M1 dd. 21 april 2021) heeft de raad op het terrein van zeggenschap, voorzieningen en dienstverlening de belangen gedefinieerd die voor het geval herindeling doorgaat moeten worden zekergesteld.

Daarbij geldt dat het behoud van het gewenste voorzieningenniveau en wijze van dienstverlening, ook volgens GS, geborgd dient te worden door formeel invulling te geven aan de zeggenschap van de Scherpenzeelse bevolking (Plusvariant). Zeggenschap is daarmee de sleutel waarmee voorzieningenniveau en dienstverlening langjarig worden geborgd.

Formele borging van de zeggenschap is, zoals bleek uit de bijdrage van dr. Westerweel (Universiteit Leiden) tijdens de Technische Briefing van 8 maart jl (en bevestigd door dr. Leenknecht, Tilburg University tijdens de door GS georganiseerde inspiratiesessie), enkel mogelijk indien deze wordt vervat in de juridische structuur van het gemeentelijk commissiestelsel (art. 82 t/m 86 Gemeentewet).

Alhoewel in het Herindelingsontwerp het belang van deze zekerheden wordt onderstreept, en ook in het vooruitzicht zijn gesteld, ontbreken garanties in het Herindelingsadvies dat ter besluitvorming aan PS is aangeboden.

Om die reden hebben wij op 15 juni jl. een brief aan het college van Barneveld gestuurd (bijlage 3), waarin wij de noodzaak van "een duidelijk perspectief met harde afspraken" (zoals bedoeld in motie 89) uiteen hebben gezet. Deze afspraken dienen te worden vervat in een bestuursakkoord met (minimaal) politieke afrekenbaarheid die zich uitstrekt tot (ver) voorbij de fusiedatum.

Hiermee wordt bestuurlijke verantwoordelijkheid genomen jegens de inwoners, bedrijven, organisaties en medewerkers van Scherpenzeel.

Proces

Het Beleidskader Arhi stelt:

Na indiening van een wetsvoorstel tot herindeling is vervolgens van belang dat gemeenten tijdig beginnen met de voorbereidingen van een herindeling, ook alsnog onzeker is of de herindelingsregeling tot stand zal komen. De praktijk wijst uit dat gemeenten zeker een jaar voorbereidingstijd nodig hebben om de nieuwe gemeentelijke organisatie in te stellen. Het kabinet roept de betrokken gemeenten op hiermee rekening te houden, ook indien het gemeentebestuur in beginsel tegen de herindeling is. De Wet arhi schrijft voor dat de betrokken gemeentebesturen er in onderling overleg zorg voor dragen dat de met het oog op de herindeling te treffen voorzieningen tijdig worden voorbereid, waarbij het aan gedeputeerde staten is om de totstandkoming van dat overleg te bevorderen (artikel 79 Wet arhi). Om de herindeling tijdig voor te kunnen bereiden zullen veelal al ruim voor afronding van de parlementaire behandeling afspraken gemaakt moeten worden over de te treffen voorzieningen.

Alhoewel PS nog moeten besluiten of zij het advies van GS overnemen, en de Minister van Binnenlandse Zaken (indien PS het advies van GS overnemen) waarschijnlijk pas komend najaar zal beslissen over het in procedure brengen van een wetsvoorstel, leidt het door GS voorgestane tijdsplan tot een voorbereidingsperiode van krap 1,5 jaar vanaf heden. Dit, terwijl (ook volgens het Beleidskader) minimaal 1 jaar voorbereidingstijd nodig is.

Vanuit onze bestuurlijke verantwoordelijkheid om Scherpenzeel op een eventuele fusie per 1-1-23 voor te bereiden, achten wij het niet wenselijk om (volledig) te wachten totdat er daadwerkelijk een wetsvoorstel is ingediend (verwacht eind 2021), of totdat de parlementaire besluitvorming over een eventueel wetsvoorstel (op zijn vroegst medio 2022) is afgerond. Om die reden is al in maart begonnen met het ambtelijk voorbereiden van een Plan van Aanpak. Bovendien heeft Scherpenzeel, met de verkenning van de juridische aspecten van binnengemeentelijke decentralisatie (presentatie Technische Briefing 8 maart jl.), een stevige inhoudelijke bijdrage geleverd aan het toekomstig kernenbeleid.

Rol en betrokkenheid raad

Het Handboek gemeentelijke herindeling stelt dat de uitvoerende verantwoordelijkheid (en het wettelijk opdrachtgeverschap) voor de fusievoorbereidingen bij de beide Colleges van B&W ligt. Hieraan beogen we invulling te geven met een Stuurgroep en in te richten projectorganisatie.

Dat neemt niet weg dat de gemeenteraden uiteraard hun formele kaderstellende en controlerende rol en bevoegdheden hebben:

- Budgetrecht mbt projectbegroting, mogelijk diverse investeringen in bijvoorbeeld: ict en huisvesting en voorbereiding begroting 2023;
- Inrichting griffie en benoeming beoogd griffier;
- Voorbereiding organisatieafspraken mbt functioneren van de nieuwe raad (zoals bv. reglement van orde en afvaardiging samenwerkingsverbanden)
- Harmonisatie van voorschriften, zoals omschreven op station 6/7

Naast deze formele rol van de raden in de voorbereiding is het gewenst om de raden meer te betrekken, ook in een meer informerende en opiniërende zin. Behalve het organiseren van diverse raadsontmoetingen, wordt een klankbordgroep vanuit de gezamenlijke gemeenteraden geformeerd en toegevoegd aan de projectorganisatie.

Deze klankbordgroep kan ook een rol krijgen in de voorbereidende werkzaamheden betreffende de raad zelf (bv griffie en rvo). Uiteraard vallen deze bevoegdheden onder de verantwoordelijkheid van de raden en niet van de stuurgroep/colleges.

De rol van de griffiers is vooral het organiseren en adviseren van de klankbordgroep en in de loop van het traject ook van gezamenlijke raadsvergaderingen (o.a. ter voorbereiding van harmonisatie van regelgeving en beleid). Idem wat betreft (sub)werkgroepen vanuit de klankbordgroep / gezamenlijke raden. De klankbordgroep kan de rol van presidium en agendacommissie vervullen voor gezamenlijke raadsontmoetingen en eventueel gewenste gezamenlijke raadsvergaderingen. Verder kunnen vanuit de klankbordgroep (sub)werkgroepen functioneren, zoals met betrekking tot de inrichting van de griffie en de werkwijze van de raad van de nieuwe gemeente.

Om de afstemming tussen de raden resp. klankbordgroep en de colleges resp. stuurgroep en projectgroep te borgen is het gewenst om ook een gezamenlijke driehoek van burgemeesters, secretarissen en griffiers in te stellen. Deze driehoek kan het best direct voorafgaand aan de stuurgroepvergaderingen bijeenkomen.

Wanneer komen de kaders?

Nu het overzicht van uit te voeren werkzaamheden gereed is kan de fusievoorbereiding van start. Zoals in onze brief aan het college van Barneveld beschreven, achten wij het essentieel dat de werkzaamheden in het plan van aanpak vooraf worden gegaan door duidelijke kaders. Deze kaders dienen danwel vanuit het Herindelingsadvies, danwel vanuit de beide gemeenteraden te komen.

Dat betekent concreet dat wij op de thema's zeggenschap, voorzieningenniveau, dienstverlening, personeel en financiën om uitspraken vanuit de Barneveldse raad hebben verzocht. Zeker omdat Herindelingsadvies (vooralsnog) geen harde garanties bevat, zijn richtinggevendende uitspraken op raadsniveau over hoe de nieuw te vormen gemeente er uit zou moeten gaan zien gewenst:

- Ze geven zekerheid aan onze medewerkers en voor inwoners – waarvan 2/3 twijfelt of de beloftes van uit het Ontwerp worden waargemaakt (volgens Kieskompas)
- Ze vereenvoudigen de uit te voeren werkzaamheden aanzienlijk, hetgeen ook van belang gezien de toch al beperkte voorbereidingstijd,
- Zij kunnen bijdragen aan politiek-bestuurlijke besluitvorming in dit traject.

Inmiddels hebben wij van het Barneveldse college van B&W een 'pastorale' reactie ontvangen (bijlage 4) waarin zij bevestigen te hechten aan een goede dialoog over de door ons genoemde onderwerpen, waarbij we elkaar met name lijken te vinden op de thema's personeel en financiën. Op de thema's zeggenschap, voorzieningenniveau en dienstverlening is nog sprake van verschil van inzicht. Bovendien stelt het Barneveldse college dat beide gemeenten niet in positie zijn om dat te kunnen doen omdat dit voorbehouden is aan de nieuwe gemeente. Dat zou kunnen betekenen dat echte garanties pas komen na de fusiedatum van 1-1-'23, hetgeen in het licht van motie 89 (en meer algemeen onze bestuurlijke verantwoordelijkheid richting de Scherpenzeelse inwoners, bedrijven, organisaties en medewerkers) onacceptabel is.

Externe advisering borgen Scherpenzeelse belangen Stelpost: € 55.000,-

Motie 89 (M1 dd. 21 april 2021) draagt het college op zich er voor in te spannen dat in een eventueel wetsvoorstel voor herindeling van Scherpenzeel met Barneveld, ten minste een aantal garanties op het terrein van zeggenschap, voorzieningen en dienstverlening wordt opgenomen. In dat licht hebben wij in onze brief aan Barneveld (bijlage 3) reeds voorgesteld in overleg te treden met GS en het ministerie van BZK tot een effectief instrumentarium te komen waarmee de perspectieven na 1-1-'23 geborgd worden.

Wij gaan er van uit dat de dialoog over een passend instrumentarium met harde garanties in het kader van het wetgevingstraject zal worden gevoerd. De Minister zou, in van het door GS voorgestane tijdspad, voor het eind van 2021 een wetsvoorstel moeten afronden; de door ons gewenste garanties dienen hierin, conform motie 89, te zijn vervat.

De huidige arhi-procedure is de eerste gedwongen herindeling sinds het nieuwe Beleidskader herindeling van 2019. Een mogelijk wetgevingstraject zal zich afspelen binnen de contouren van een nieuw regeerakkoord en o.a. een sterk vernieuwde Tweede Kamer. Ten aanzien van zaken als democratische legitimatie en binnengemeentelijke decentralisatie (zeggenschap op kernenniveau) staat het denken niet stil, o.a. in de Thorbecke 2030-discussie over de Toekomst van het Openbaar Bestuur. Dit alles maakt dat Scherpenzeel zich in een complex politiek-bestuurlijk samenspel gaat begeven. Wij achten het niet ondenkbaar dat hiervoor op enig moment externe expertise / advisering noodzakelijk kan zijn.

Volgordelijkheid

Het is zaak dat beide raden op korte termijn op de 3 benoemde thema's tot richtinggevendende c.q. kaderstellende uitspraken komt, niet alleen in het kader van het overleg met BZK, maar ook met het oog op het werk wat ons wacht in spoor 2. Vooraleer tot uitwerking van operationele aspecten (de uit te voeren werkzaamheden uit het Plan van Aanpak) wordt overgegaan, moeten er eenduidige kaders vanuit de het Herindelingsadvies danwel vanuit de raden worden afgegeven. Hoe kan anders een besturingsconcept, dienstverleningsconcept of een organisatie-model worden uitgewerkt?

Het is zaak hierin zo spoedig mogelijk klaarheid te brengen.